

**Ruszoly József szakirodalmi munkásságából
(1959–2009)**

Válogatott bibliográfia: könyvek*

I.¹

122 A választási bíraskodás Magyarországon, 1848–1948. – Bp.: Közgazd. és Jogi Kvk. – 563 p.; 25 cm

ISBN 963-220-853-6 vászon: 139 Ft – 1980

Ism.

- a) *Oltvai Ferenc = Délmagyarország.* – 70.évf. 248.sz.(okt. 22.), p. 4.
- b) *Polner Zoltán = Csongrád megyei hírlap.* – 37.évf. 288.sz.(dec. 9.), p. 4. – (Könyvszemle)
- c) *Könyv a választási bíraskodásról / Kahler Frigyes = Múzeumi kurír.* – 4.köt. 4. = 34.sz.(dec.), p. 3–5.
- d) *Ezer választás Magyarországon / Péter László = Könyvvilág.* – 26.évf. 1.sz.(1981. jan.), p. 3.
- e) *(malo-) = Magyar nemzet.* – 37.évf. 10.sz.(1981. jan. 13.), p. 4. – Szerző: Malonyai József. – (Könyvespolc)
- f) *Kahler Frigyes = Hajdú-bihari napló.* – 38.évf. 13.sz.(1981. jan. 16.), p. 4.
- g) *N. F. = Szegedi egyetem* – 19.évf. 1.sz.(1981. febr. 9.), p. 6. p. – Szerző: Nagy Ferenc.
- h) *A jog és a történelem határán / Pölöskei Ferenc = Népszabadság.* – 39.évf. 36.sz.(1981. febr. 12.), p. 7. – (Könyvekről)
- i) *Oltvai Ferenc = Somogyi-könyvtári műhely.* – 20.évf. 1.sz.(1981. márc.), p. 54–55. – (Szemle)
- j) *Jogtörténeti kézikönyv / Mészáros Sándor = Üzenet.* – 11.évf. 4.sz.(1981. ápr.), p. 207–208. – (Olvasónapló)
- k) *Hajdu Lajos = Valóság.* – 24.évf. 5.sz.(1981. máj.), p. 107–109. – (Könyvekről)
- l) *Hencz Aurél = Állam és igazgatás.* – 31.évf. 8.sz.(1981. aug.), p. 765–767. – (Könyv- és folyóiratszemle)
- m) *Novák István = Borsodi szemle.* – 26.évf. 3.sz.(1981), p. 91–92. – (Könyvszemle)
- n) *Josef Szabó = Österreichische Zeitschrift für öffentliches Recht und Völkerrecht.* – *Neue Folge* 33.(1981), p. 102–106.
- o) *Alajos Degré = Revue historique de droit français et étranger.* – Vol.59.(1981), p. 701–702. – (Chronique)
- p) *Degré Alajos = Századok.* – 117.évf. 2.sz.(1983), p. 475–479. – (Történeti irodalom)
- r) *Rácz Lajos = Állam- és jogtudomány.* – 26.évf. 2.sz.(1983), p. 304–310. – (Jogirodalom)
- s) *Adalbert Toth = Südost-Forschungen.* – Bd. 44.(1985), p. 315–316.
- t) *Lajos Rácz = Jogtörténeti szemle.* – 2. sz.(1987), p. 125–133. – (Literatur)

171 A szegedi népképviselői közgyűlés, 1848–1871. – Szeged: Somogyi-kvt. – 215 p., [5] t. fol.: ill.; 21 cm. – (Szeged múltjából, ISSN 0133-7157; 3.)

ISBN 963-7581-36-7 fűzött: 40 Ft – 1984

Ism.

- a) *Délmagyarország.* – 74.évf. 128.sz.(jún. 2.), p. 7. – (Magazin). – Szerző: Sulyok Erzsébet.
- b) *A legfrissebb városi és megyei kiadványok / (s) = Magyar nemzet.* – 47.évf. 151.sz.(jún. 29.), p. 8. p.
- c) *Apró Ferenc = Csongrád megyei hírlap.* – 41.évf. 158.sz.(júl. 7.), p. 8. – (Alföldi műhely)
- d) *Hézagpótló munka / Bohony Nándor = Napjaink.* – 23.évf. 12.sz.(dec.), p. 36–37.
- e) *Szita János = Jogtudományi közlöny.* – 40.évf. 2.sz.(1985. febr.), p. 103. – (Jogirodalom – jogélet)
- f) *Kajtár István = Állam és igazgatás.* – 35.évf. 11.sz.(1985. nov.), p. 1052–1053. – (Könyv- és folyóiratszemle)

228 Szeged megyétől Nagy-Szegedig. – Szeged: Móra F. Múz. – 60 p.: ill.; 21 cm. – (Szeged művelődéstörténetéből, ISSN 0237-2711; 4.) – 1988

* Bővebb, egyebek mellett az egyetemi periodikákban megjelent – némely esetben a könyvterjedelmet is elérő – közleményeket is tartalmazó könyvszemle: *Ruszoly József szakirodalmi munkássága (1959–2009). Válogatott bibliográfia.* In: Emlékkönyv dr. Ruszoly József egyetemi tanár 70. születésnapjára. Balogh Elemér és Homoki-Nagy Mária gondozásában. = Acta Jur. et Pol. Szeged, Tom. LXXIII., Szeged, 2010. 987–1014. p.

¹ Kivonat Gyuris György *Ruszoly József munkássága. 1959–1999* című bibliográfiájából (Szeged, 2000./A Somogyi-könyvtár kiadványai 38./). – Miatán bibliográfusunk a tételeknél nem tüntette föl az évszámokat (azokat csupán az adott évet jelezve egyszer írta ki), a tételekhez kurzíválva külön-külön hozzákapcsoltuk őket.

Fűzött: ár nélkül

Ism.

a) Balogh Elemér = *Délmagyarország*. – 78.évf. 73.sz.(1988. márc. 26.), p. 6. – (Magazin)

b) (polner) = *Csongrád megyei hírlap*. – 45.évf. 100.sz.(1988. ápr. 28.), p. 4. – (Könyvszemle). – Szerző: Polner Zoltán.

c) Homoki Nagy Mária = *Magyar jog*. – 35.évf. 7/8.sz.(1988. júl./aug.), p. 710–711. – (Könyvismertetés)

296 Alkotmánytörténeti tanulmányok. I., Rendiség és népképviselő. – Szeged: JATE K. – 401 p.; 24 cm. – (A József Attila Tudományegyetem jogtörténeti tanszékének tansegédletei; 3.) – 1991

Fűzött: 60 Ft: 362 Ft

Tartalom:

1 Előszó = p. 3–4.

2 A német tartományi rendi képviselő történetéből = p. 5–21. – Első megjelenése: 274.

3 A rendi képviselő és a népképviselő között = p. 23–35. – Első megjelenése: 258.

4 Választók és választások a bányavidéken, 1848–1872. = p. 37–64. – Első megjelenése: 239.

5 A hazai választási statisztika kezdetei, 1848–1869. = p. 65–94. – Első megjelenése: 210.

6 Az országgyűlési népképviselő kezdetei Csanád vármegyében, 1848–1875. = p. 95–195. – Első megjelenése: 113.

7 Mészáros Károly és a rutén nemzetiségi törekvések 1861-ben = p. 197–220. – Első megjelenése: 166.

8 Az első nemzetgyűlési választások előzményeihez = p. 221–238. – Első megjelenése: 31.

9 Alkotmányjogi reformtörekvések az első nemzetgyűlés idején = p. 239–304. – Első megjelenése: 92.

10 A törvényhozás intézményi alapjai az ellenforradalmi korszakban, 1919–1944/45. = p. 305–340. – Első megjelenése: 137.

11 Első népi demokratikus választási törvényünk (1945: VIII. tc.) létrejötte = p. 341–356. – Első megjelenése: 88.

12 „Magyarország köztársaság”: az államfői jogok 1944–45-ben és az 1946: I. tc. létrejötte = p. 357–385. – Első megjelenése: 190. és 192.

13 Választójog és hagyomány = p. 387–390. – Első megjelenése: 245.

14 Az alkotmányozás történetisége = p. 391–400. – Első megjelenése: 254.

297 Borsod-abaúj-zempléni történelmi évkönyv. – 7/1–2., Szemere Bertalan és kora / szerk. Ruszoly József. – Miskolc: Szemere Bertalan Alapítvány. – 2 db.; 24 cm – 1991

Az 1. kötetben:

1 Szemere megyéje, Borsod Szemeréje = p. 71–135.

2 Utószó: egy évforduló hozadéka = p. 411–413. – Első közlése: 241.

Ism.

a) *Biernacki Karol* = *Századok*. – 127.évf. 5/6.sz.(1993), p. 859–860. – (Történeti irodalom)

310 Három borsodi örökgyűjtemény: Palóczy László, Szemere Bertalan, Zsedényi Béla: tanulmányok és dokumentumok. – Miskolc: Felsőmagyarország K. – 214 p.; 20 cm – 1992

ISBN 963-7687-02-5 fűzött: 120 Ft

Tartalom:

Palóczy László

1 A népképviselő = p. 7–21. – Első megjelenése: 162.

2 Védőirata = p. 22–37. – Első megjelenése: 267.

Szemere Bertalan

3 Megyei pályafutása = p. 41–46. – Első megjelenése: 227.

4 Eötvös küzdőtársa, a börtönügy reformere = p. 47–68. – Első megjelenése: 232–233.

5 Az iparpártoló = p. 69–82. – Első megjelenése: 222.

6 A Miskolczi Értesítő = p. 83–89. – Első megjelenése: 212.

7 Az 1849. évi nemzetiségi törvény = p. 90–97. – Első megjelenése: 237. ill. 256.

8 Marx levelező társa = p. 98–116. – Első megjelenése: 154.

Zsedényi Béla

9 Pályakép = p. 119–140. – Első megjelenése: 181.

10 A közíró = p. 141–162. – Első megjelenése: 214.

11 Védőirata = p. 163–188.

- 12 Különös rehabilitálása = p. 189–198. – Első megjelenése: 261.
13 Utószó = p. 199–200.
14 Jegyzetek = p. 201–207.
15 Névmutató = p. 209–214.

Ism.:

- a) *Novák István = Jogtudományi közlöny. – 48.évf. 6.sz.(jún.), p. 250–251. – (Jogirodalom)*
b) = *Extra Vasárnap. – 1. évf. 9. sz. (1992. jún. 28.), p. 14. – (Művészet. Könyv). – Valószínű szerzője: Zöldi László.*
c) *Boleratzky Lóránd = Evangélikus Élet. – 57. évf. 39. sz. (1992. szept. 27.), p. 2. – (Kultúra)*
d) „*Új utakat a régi tradíciók erejéből*”: ~ *könyvéről / Adorján Gyula = Stádium. – 5 évf. 4. sz. (1992. tél), p. 124–128. – (Szemle)*

315 Alkotmánytörténeti tanulmányok. 2., A választási bíraskodás – közjogi bíraskodás. – Szeged: JATEPress. – 358 p.; 24 cm. – (A József Attila Tudományegyetem jogtörténeti tanszékének tansegédletei; 4.) – 1992

Fűzött: ár nélkül

Tartalom:

- 1 A választási bíraskodás története Európában = p. 3–54. – Első megjelenése: 101.
2 A választási bíraskodás szabályozásának története hazánkban a reformkortól az 1945. évi VIII. tc. megalkotásáig = p. 55–153. – Első megjelenése: 119.
3 A választási bűncselekmények kodifikálása Magyarországon a XIX. században = p. 155–173. – Első megjelenése: 121.
4 Választói összeírás és választási bíraskodás Magyarországon, 1848–1875. = p. 175–200. – Első megjelenése: 123.
5 A hazai választási bíraskodás „földrajzához”, 1861–1875. = p. 201–219.: ill. – Első megjelenése: 130.
6 Megtámadott képviselőválasztások Bihar vármegyében, 1861–1913. = p. 221–251.: ill. – Első megjelenése: 114.
7 A választási bíraskodás Magyarországon a két nemzetgyűlés idején, 1920–1926. = p. 253–295. – Első megjelenése: 56.
8 Petíciók a választási bíróság előtt: adalékok az 1947/48. évi választási bíraskodás történetéhez = p. 297–331. – Első megjelenése: 211.
9 A Választási Bíróság nyomában = p. 333–335. – Első megjelenése: 259.
10 A választási bíraskodás – alkotmánybíraskodás = p. 337–351. – Első megjelenése: 272.
11 Utószó = p. 353–354.

324 Reform, forradalom, kiegyezés: összegyűjtött írások és beszédek / Osztróvszky József; [sajtó alá rendezte és az életrajzot írta Ruszoly József]. – Szeged: Somogyi-kvt. – 293 p.; 21 cm. – (Szegedi arcélek, ISSN 1216-948X; 1.) – 1993

ISBN 963-7581-81-2 fűzött: 94 Ft.

Benne:

- 1 Osztróvszky József, 1818–1899. = p. 209–255.

Ism.

- a) „*Szeged város hű fia s első polgára*” / *Blazovich László = Délmagyarország. – 83.évf. 61.sz.(márc. 13.), p. 9.: ill.*
b) *Ruszoly József két könyvéről / Apró Ferenc = Szeged. – 1995. febr., p. 22–23.: ill.*

328 Alkotmánytörténeti tanulmányok. 3., Önkormányzat és hagyomány. – Szeged: JATEPress. – 249 p.; 24 cm. – (A József Attila Tudományegyetem jogtörténeti tanszékének tansegédletei; 5.) – 1993

Fűzött: 284 Ft

Tartalom:

- 1 Szemere Bertalan Borsodban = p. 3–10. – Első megjelenése: 226.
2 Torontáli jegyzőválasztások 1861-ben = p. 11–25. – Első megjelenése: 293.
3 A népképviselői önkormányzat szegedi történetéhez, 1849–1871. = p. 27–82. – Első megjelenése: 147.
4 Városi közgyűlési házszabályok, 1861–1867. = p. 83–104. – Első megjelenése: 165.
5 Közigazgatási és igazságszolgáltatási szervezet Szegeden, 1849–1918. = p. 105–185. – Első megjelenése: 299/1–5.
6 A szegedi néptanács, 1919. = p. 187–204. – Első megjelenése: 262.

- 7 A Szegedi Nemzeti Bizottság részvétele a demokratikus államhatalom gyakorlásában, 1944. december–1945. január = p. 205–227. – Első megjelenése: 32.
- 8 A nemzeti bizottságok intézménytörténetének néhány kérdése = p. 228–237. – Első megjelenése: 98.
- 9 Önkormányzat és hagyomány = p. 238–242. – Első megjelenése: 275.
- 10 Utószó = p. 243–244.

337 Dettre János és kora. – Szeged: Somogyi-kvt. – 317 p.; 21 cm. – (Szegedi arcélek, ISSN 1216-948X; 3.) – 1994
ISBN 963-7581-90-1 fűzött: 150 Ft.

Ism.

- a) *Ki volt Dettre János? / (r-n) = Reggeli délvilág.* – 306.sz.(dec. 30.), p. 4. – Szerző: Polner Zoltán.
- b) *A kormánybiztos-főispán = Délmagyarország.* – 85.évf. 13.sz.(1995. jan. 16.), p. 5.
- c) *Ruszoly József két könyvéről / Apró Ferenc = Szeged.* – 1995. febr., p. 22–23.: ill.

349 Tíz tanulmány a jog- és alkotmánytörténet köréből. – Szeged: JATEPress. – 298 p.; 24 cm. – (A József Attila Tudományegyetem jogtörténeti tanszékének tansegédletei; 7.) – 1995

Fűzött: ár nélkül

Tartalom:

- 1 Előszó = p. 3.
- 2 A német tartományi rendi képviselő történetéből = p. 5–21. – Első megjelenése: 274.
- 3 A rendi képviselő és a népképviselő között = p. 23–35. – Első megjelenése: 258.
- 4 Alkotmány és képviselő: Kossuth Lajos a közjogi reformokról, 1841–1843. = p. 37–51. – Első megjelenése: 335.
- 5 A kisajátítás törvényi szabályozásának története Magyarországon, 1836–1881. = p. 53–88. – Első megjelenése: 106.
- 6 A választási bíráskodás története Európában = p. 89–140. – Első megjelenése: 101.
- 7 A választási bíráskodás – alkotmánybíráskodás = p. 141–155. – Első megjelenése: 272.
- 8 Közigazgatási és igazságszolgáltatási szervezet Szegeden, 1849–1918. = p. 157–235. – Első megjelenése: 299/1–5.
- 9 A törvényhozás intézményi alapjai az ellenforradalmi korszakban, 1919–1944/45. = p. 237–272. – Első megjelenése: 137.
- 10 A nemzeti bizottságok intézménytörténetének néhány kérdése = p. 273–282. – Első megjelenése: 98.
- 11 A „Magyarország államformájáról” szóló 1946: I. tc. előzményei és létrejötte = p. 283–295. – Első megjelenése: 316.

370 Európa jogtörténete: az „újabb magánjogtörténet” Közép- és Nyugat-Európában. – Bp.: Püski. – 436 p.; 20 cm. – (A József Attila Tudományegyetem Jogtörténeti Tanszékének tansegédletei; 8.) – 1996
ISBN 963-8256-85-0 fűzött: 890 Ft
Utánnnyomás: 1997.

414 Alkotmány és hagyomány: újabb jog- és alkotmánytörténeti tanulmányok. – Szeged: JATEPress. – 288 p.; 24 cm. – (A József Attila Tudományegyetem jogtörténeti tanszékének tansegédletei; 9.) – ISBN 963-482-219-3 fűzött: ár nélkül – 1997

Tartalom:

- 1 Alkotmány és képviselő: Kossuth Lajos a közjogi reformokról, 1841–1843. = p. 7–23. – Első megjelenése: 335.
- 2 „Egy új alkotmány Magyarországnak”: az 1848: III. tc. létrejötte = p. 25–43. – Első megjelenése: 395.
- 3 „Évenkénti országgyűlést Pesten”: az 1848: IV. tc. létrejötte = p. 45–56. – Első megjelenése: 383.
- 4 Az országgyűlési népképviselő bevezetése Magyarországon: az 1848: V. tc. létrejötte = p. 57–84. – Első megjelenése: 374.
- 5 Országgyűlési képviselő-választások 1848-ban Csongrád vármegyében és Szegeden = p. 85–116.
- 6 Az 1849. évi szegedi nemzetiségi törvény létrejöttéről = p. 117–123. – Első megjelenése: 237. és 256.
- 7 Szemere Bertalan emlékezete = p. 125–127. – Első megjelenése: 329.
- 8 Önkormányzat és rendőrség: adalékok a szegedi rendészeti szervezet dualizmus kori történetéhez, 1872–1918. = p. 129–139. – Első megjelenése: 325.

- 9 Zalai választások a Közigazgatási Bíróság előtt, 1926–1940. = p. 141–150. – Első megjelenése: 361.
- 10 Az Ideiglenes Nemzetgyűlés a magyar alkotmányfejlődésben = p. 151–156. – Első megjelenése: 301.
- 11 Zsedényi Béla emlékezete = p. 157–166. – Első megjelenése: 357.
- 12 A köztársasági törvény születése = p. 167–174. – Első megjelenése: 368.
- 13 Bibó István két kézírata a magyar államszervezetről = p. 175–187. – Első megjelenése: 336. és 339.
- 14 Nemzeti bizottságok és önkormányzatok: Csanád–Arad–Torontál közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék intézménytörténetéhez, 1944. szeptember–1945. május = p. 189–252. – Első megjelenése: 333.
- 15 Kisajátítási törvények Magyarországon, 1836–1944. = p. 253–265. – Első megjelenése: 375.
- 16 Alkotmány és hagyomány: historikus észrevételek három alkotmányozási előmunkálatra = p. 267–285. – Első megjelenése: 371.
- 17 Utószó = p. 287–288.

447 Az országgyűlési népképviselő hazai kezdetei, 1848–1874. 2. könyv, Országgyűlési képviselő-választások Magyarországon, 1861–1868.: az 1848. évi pozsonyi V. és kolozsvári II. törvénycikkek gyakorlata kormányhatósági és hazai helyhatósági levéltári források alapján. – Bp.: Püski. – 558 p.; 25 cm. – (Jogtörténeti tár, ISSN 1417-877X; 2/2.) – 1999

Kiadásváltozat: Acta juridica et politica, ISSN 0563-0606 56. kötet 2. füzet.

ISBN 963-9188-16-6 vászon: 2500 Ft

Ism.

a) *A város és polgára / Blazovich László = Délmagyarország. – 89.évf. 121.sz.(máj. 27.), p. 6.*

448 A Város és polgára: válogatott írások Szegedről. – Szeged: Somogyi-kvt. – 181 p.; 25 cm. – (Szeged múltjából, ISSN 0133-7175; 6.) – 1999

ISBN 963-659-003-6 fűzött: ár nélkül

Tartalom:

Intézmények és események

- 1 Intézménytörténet mogoróhéjban: Szeged szabad királyi (törvényhatósági jogú) város, 1848–1950 = p. 7–10. – Első megjelenése: 422.
- 2 Országgyűlési képviselő-választások Szegeden 1848-ban = p. 11–21. – Első megjelenése: 414/5.
- 3 Osztróvszky József visszaemlékezése a szabadságharcra = p. 22–34. – Első megjelenése: 420.
- 4 Az újszegedi „lobbanás” polgári áldozatai = p. 35–41. – Első megjelenése: 133.
- 5 Az utolsó szegedi kiskövetek = p. 42–43. – Első megjelenése: 417.
- 6 Szeged petíciója váltótörvényszékért, 1861. = p. 44–51. – Első megjelenése: 112.
- 7 „A mi táblánk”, 1891. = p. 52–59. – Első megjelenése: 402.
- 8 A szegedi néptanács, 1919.: a hatvanéves Péter Lászlónak = p. 60–78.. – Első megjelenése: 262.
- 9 A Forradalmi Kormányzótanács és Szeged = p. 79–80. – Első megjelenése: 246.
- 10 Szeged átadásának kísérlete 1944-ben = p. 81–84. – Első megjelenése: 265.
- 11 A Szegedi Nemzeti Bizottság kezdeteiről = p. 85–87. – Első megjelenése: 174.
- 12 A Szegedi Nemzeti Bizottság 1945 elején = p. 88–96. – Első megjelenése: 268. és 270.
- 13 Utcanév-adalékok = p. 97–103. – Első megjelenése: 197.
- 14 A Város és vidéke = p. 104–106. – Első megjelenése: 244.

Polgárok és lakosok

- 15 Osztróvszky József emlékezete = p. 109–111. – Első megjelenése: 115.
- 16 Vajas József: egy politikus parasztember Alsóvárosról = p. 112–120. – Első megjelenése: 398.
- 17 Móra Ferenc sajtópöre, 1923. = p. 121–133. – Első megjelenése: 116.
- 18 Dettre János élete és halála = p. 134–137. – Első megjelenése: 196.
- 19 Balogh páter szegedi közszerepléséhez = p. 138–143. – Első megjelenése: 394.
- 20 Kókay István mifelénk = p. 144–148. – Első megjelenése: 392. és 413.
- 21 Erdei Ferenc idézése = p. 149–151. – Első megjelenése: 127.
- 22 Péter László és a Tiszatáj = p. 152–158. – Első megjelenése: 365.
- 23 Írásaimhoz = p. 159–162.
- 24 Utam Szegedhez = p. 163–164.
- 25 Személynévmutató = p. 165–173.
- 26 Földrajzi mutató = p. 174–179.
- 27 Fontosabb források = p. 180.

Ism.

- a) Blazovich László = Délmagyarország. – 89.évf. 121.sz.(máj. 27.), p. 6.
 b) A város visszatért polgára: a hatvan éves ~ könyvéről / Nagy István = Szeged. – 12. évf. 3. sz. (2000. márc.), p. 45–47.: ill. – (Könyvmustra)
 c) G. Tóth Ilona = Szegedi Műhely. – 39. évf. 1/2. sz. (2000), p. 87–93. – (Szemle)

II.²

493 Bihar vármegye 1848–1849-ben / Hegyesi Márton; szövegét gondozta, a mellékleteket szerk. s az utószót írta ~. – Bőv., jav. kiad. – Debrecen: Hajdú-Bihar M. Lvt., 2000. – 356 p.: ill.; 24 cm. – (A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár közleményei, ISSN 0133-8676; 24.) – ISBN 963-7238-20-4 fűzött: 800 Ft.

Benne a ~ által készített részek:

1. A Hegyesi Márton használt források jegyzéke = p. 277–281.
2. Hegyesi Márton és műve = p. 283–303.
- Személynévmutató = p. 305–339.
- Földrajzi mutató = p. 341–353.

515 Európa jogtörténete: az „újabb magánjogtörténet” Közép- és Nyugat-Európában / ~. – 2. utánn. (4001–6000. pld.). – Bp.: Püski, 2001. – 436 p.; 20 cm. – (A József Attila Tudományegyetem Jogtörténeti Tanszékének segédletei; 8.)

Első megjelenése: 1996 (370. t.). – 3. utánn. (6001–8000. pld.): 2002. – ISBN 963 9337 87 0 fűzött: 1960 Ft. – 4. utánn. (8001–10 000. pld.): 2006. – ISBN 963 229 047 X fűzött: 1960 Ft.
 ISBN 963 9337 43 9 fűzött: ár nélkül

551 Máig érő alkotmánytörténelem: írások és interjúk / ~. – Szeged: Bába, 2002. – 176 p.: ill.; 20 cm

„Kovács István emlékének” ajánlva.

ISBN 963 9347 49 3 fűzött: ár nélkül

Tartalom:

1. Előszó helyett, avagy „újjevelődő” anno 1978 = p. 5. – ~ kandidátussá nyilvánításának híre.
2. Elöljáróság – képviselő testület = p. 6–7. – Első megjelenése: 160.
3. Választási bíráskodás, nálunk – de lege ferenda = p. 8–12. – Első megjelenése: 173.
4. Deák Ferenc „Adalék”-a és a kiegyezés = p. 13–16. – Első megjelenése: 224.
5. Perújrafelvétel = p. 17–18. – Interjú a választási bíróság föllállításának szükségességéről. – Első megjelenése: Heti Világgazdaság, 1989. febr. 25.
6. A Város és vidéke = p. 19–22. – Szeged és Csongrád megye közigazgatás-történeti kapcsolatai. – Első megjelenése: 244.
7. Választójog és hagyomány = p. 23–30. – Első megjelenése: 245.
8. A magyar alkotmányosság művelője = p. 31. – Szabó József jogászprofesszor 80 éves. – Első megjelenése: 251.
9. Országos Nemzeti Bizottság: 1945–1949 = p. 32–36. – Első megjelenése: 253.
10. Az alkotmányozás történetisége = p. 37–50. – Első megjelenése: 254.
11. Választási rendszer és választási bíráskodás = p. 51–53. – Első megjelenése: 255.
12. Győzött Esztergom? = p. 54. – Az Alkotmánybíróság székhelyéről. – Első megjelenése: 257.
13. Csendes forradalmunk – ’48 tükrében / Polner Zoltán = p. 55–57. – Interjú 1848 és napjaink reformtörvényeiről. – Első megjelenése: Délvilág, 1990. márc. 15.
14. Törvénykezés = p. 58. – A szó helyes, „bíráskodást” jelentő értelméről, a helytelenül elharapózott „törvényhozás” értelmű használata ellen. – Első megjelenése: 269.
15. A nélkülözött választási bíráskodás = p. 59–60. – Első megjelenése: 271.
16. Köztársaságaink = p. 61–66. – Az 1918–19. évi Magyar Népköztársaságról és az 1946-i Magyar Köztársaságról. – Első megjelenése: 273.
17. Önkormányzat és hagyomány = p. 67–75. – Első megjelenése: 275.

² Kivonat Gyuris György *Ruszoly József munkássága. 2000–2009* című, ugyancsak az MSZ 3424 bibliográfiai leírás szabványacsala szerint készült, kicsiny módosítással e helyütt is megtartott, a Somogyi-könyvtár kiadványai 39. köteteként megjelent (2010) munkájából.

18. Önkormányzat és hagyomány: historikus észrevételek két törvénytervezetről = p. 76–82. – Első megjelenése: 276–278.
19. Önkormányzat és hagyomány: a napirenden lévő törvényjavaslatokhoz = p. 83–85. – Első megjelenése: 281.
20. A választási bíráskodás korszerű alapvetése: az 1951. március 12-i német szövetségi törvény (Wahlprüfungsgesetz) létrejötte = p. 86–103. – Első megjelenése: 298.
21. Alkotmány és hagyomány: historikus észrevételek három alkotmányozási előmunkálatra = p. 104–124. – Első megjelenése: 371.
22. A debreceni jogi kar sorsa = p. 125–129. – Első megjelenése: 376.
23. Táblabírák és ítélőtábla = p. 130. – Első megjelenése: 380.
24. Hagyomány és alkotmány: a „szabályozási elvek” – historikus szemmel = p. 131–135. – Első megjelenése: 381.
25. Erdőpuszták? = p. 136–138. – Vita a kistérség elnevezéséről. – Első megjelenése: 411.
26. Bibó István népi megyéje = p. 139–141. – Első megjelenése: 461.
27. Az összes korszakot túlélte: a megyerendszer – Szent Istvántól napjainkig / Hegedűs Szabolcs = p. 142–144. – Első megjelenése: 477.
28. Százados intézmény a kerekasztal alatt, 1989.: az alkotmánytörténet időszerűsége – az el(fel)ejtett választási bíráskodás példáján = p. 145–154.
29. ~ / *Kikli Tivadar* = p. 155–157. – *Életrajz és munkásság. – Első megjelenése: Szegedi portrék az ezredfordulóról / Kikli Tivadar (Szeged: Bába, 1997).*
- Írásaimhoz és interjúimhoz = p. 159–160. – Lelőhelyek, megjegyzések.
30. Utószó = p. 161–163.
- Névmutató = p. 165–169.
- Hazai jogforrások mutatója = p. 171.
- Ism.*
- a) *Az alkotmánytörténet mai értelme és haszna: ~ új könyvről / Zámbo Géza = Szeged. – 14. évf. 10. sz.(2002. okt.), p. 42–43.*

553 Újabb magyar alkotmánytörténet, 1848–1949.: válogatott tanulmányok / ~. – Bp.: Püski, 2002. – 440 p.; 24 cm. – (A Szegedi Tudományegyetem Jogtörténeti Tanszékének tansegédletei; 11.)

„Csizmadia Andor emlékének” ajánlva.

ISBN 963 9337 45 5 kötött: 2500 Ft

Tartalom:

1. „Egy új alkotmány Magyarországnak”: az 1848: III. tc. létrejötte = p. 7–25. – Első megjelenése: 395. – Kötetben: 414/2.
2. „Évenkénti országgyűlés Pesten”: az 1848: IV. tc. létrejötte = p. 26–37. – Első megjelenése: 383. – Kötetben: 414/3.
3. Az országgyűlési népképviselő bevezetése Magyarországon: az 1848: V. tc. létrejötte = p. 38–66. – Első megjelenése: 374. – Kötetben: 414/4.
4. Az országgyűlési népképviselői választójog sajátosságai Erdélyben: az 1848: II. (kolozsvári) tc. létrejötte = p. 67–83. – Első megjelenése: 427.
5. Az erdélyi választójog történetéhez, 1861–1872. = p. 84–93. – Első megjelenése: 418.
6. Az 1849. július 28-i szegedi nemzetiségi törvény (határozat) létrejöttéhez = p. 94–105. – Első megjelenése: 457.
7. Frankfurt–Kremsier–Szeged: adalékok az első közép-európai nemzetiségi jogi alapvetési kísérletekhez, 1848–1849. = p. 106–119.
8. A kiegyezés újabb historiográfiája és a jogtörténet = p. 120–131. – Első megjelenése: 225.
9. Közigazgatási és igazságszolgáltatási szervezet Szegeden, 1849–1918. = p. 132–187. – Első megjelenése: 299. – Kötetben: 328/5, 349/8.
10. Az első nemzetgyűlési választások előzményeihez = p. 188–203. – Első megjelenése: 31. – Kötetben: 296/8
11. A nemzetgyűlési választások ügye a Friedrich-kormány előtt 1919 augusztusában = p. 204–206. – Első megjelenése: 479.
12. Alkotmányjogi reformtörekvések az első nemzetgyűlés idején = p. 207–263. – Első megjelenése: 92. – Kötetben: 296/9.
13. A törvényhozás intézményi alapjai a Horthy-korszakban = p. 264–294. – Első megjelenése: 137. – Kötetben: 296/10.
14. Derecske és Tarpa: Bajcsy-Zsilinszky Endre választási küzdelmeinek történetéhez = p. 295–336. – Első

megjelenése négy részletben: 199, 200, 202, 204.

15. A nemzeti bizottságok intézménytörténetének néhány kérdése = p. 337–345. – Első megjelenése: 98. – Kötetben: 328/8; 349/10.
16. Első népi demokratikus választási törvényünk (1945: VIII. tc.) létrejötte = p. 346–360. – Első megjelenése: 88. – Kötetben: 296/11.
17. „Magyarország köztársaság”: az államfői jogok 1944–45-ben és az 1946: I. tc. létrejötte = p. 361–393. – Első megjelenése két részletben: 190, 192. – Kötetben: 296/12.
18. A választási bíraskodás – alkotmánybíraskodás = p. 394–408. – Első megjelenése: 272. – Kötetben: 315/10.
Tanulmányaimhoz = p. 409–410. – A tanulmányok korábbi megjelenéseinek felsorolása.
19. Utószó = p. 411–413.
Személynévmutató = p. 415–434.
Jogforrásmutató = p. 435–438.

Ism.:

- a) ~ *jogtörténeti legendárium: jegyzetek az újabb magyar alkotmánytörténethez / Polner Zoltán = Szeged. – 14. évf. 12. sz.(2002. dec.), p. 56–57. – (?)*

590 Szeged szabad királyi város törvényhatósága, 1872–1944: tanulmányok és forrásközlés / ~ = Tanulmányok Csongrád megye történetéből, ISSN 0133-414X / szerk. Blazovich László. – 35. – Szeged: Csongrád M. Lvt., 2004. – 336 p.; 24 cm. – ISBN 963 7237 63 1
füzött: ár nélkül

Tartalom:

1. Szervezés és szervezet: a Város intézménytörténetéből, 1872–1918. = p. 5–106. – Első megjelenése: 520.
2. Önkormányzat és rendőrség: adalékok a szegedi rendészeti szervezet dualizmus kori történetéhez, 1872–1918. = p. 107–118. – Első megjelenése: 325.; kötetben: 414/8.
3. Szeged sz. kir. város szervezeti szabályrendelete (1943) = p. 119–326.
4. Utószó = p. 327–330.
Névmutató = p. 331–332.

Ism.

- a) *Szeged megyei jogú város közönségének!: a Város és jogtörténésze / Kajtár István = Szeged. – 17. évf. 2. sz.(2005. febr.), p. 34–35.*

602 Európa alkotmánytörténete: előadások és tanulmányok középkori és újkori intézményekről / ~. – Bp.: Püski, 2005. – 552 p.; 24 cm. – (A Szegedi Tudományegyetem Jogtörténeti Tanszékének tansegédletei; 12.)

„Dr. Püski Sándornak” ajánlva.

ISBN 963 9306 56 5 kötött: 3360 Ft

Tartalom:

Előadások Nyugat- és Közép-Európa intézménytörténetileg meghatározó államainak alkotmányfejlődéséről = p. 11–398.

1. Francia = p. 13–39.
2. Franciaország a középkorban, 11–15. század = p. 40–65.
3. Franciaország a koraujkorban, 16–18. század = p. 66–88.
4. Németország a középkorban, 10–15. század = p. 89–130.
5. Németország a koraujkorban, 1495–1806 = p. 131–171.
6. Anglia a normann hódítás előtt = p. 172–178.
7. A feudális Anglia, 1066–1265 = p. 179–195.
8. Anglia a rendiség kibontakozásának korában, 1265–1485 = p. 196–218.
9. Anglia az abszolút monarchiától az alkotmányos monarchiáig, 1485–1714 = p. 219–245.
10. A brit parlamentáris monarchia kiépülése, 1714–1911 = p. 246–260.
11. Franciaország alkotmányfejlődése a polgári korban a harmadik köztársaság megszűnéséig, 1789–1940 = p. 261–299.
12. Belgium „mintaalkotmánya”, 1831 = p. 300–311.
13. A német alkotmányfejlődés, 1806–1933 = p. 312–377.
14. Az Osztrák Császárság, 1804–1918 = p. 378–396.
A fölhasznált irodalomból = p. 397–398.

Tanulmányok Európa alkotmánytörténetéhez, kitekintéssel az Észak-amerikai Egyesült Államokra = p. 399–533.

15. A választási bíraskodás története Európában = p. 401–448. – Első megjelenése: 101. – Kötetben: 315/1.
16. A német tartományi rendi képviselő történetéből = p. 449–466. – Első megjelenése: 274. – Kötetben: 296/2.
17. A rendi képviselő és a népképviselő között = p. 467–484. – Első megjelenése: 258. – Kötetben: 296/3.
18. „Elszórtam a külföldről hozott minden szabad intézetek magvait”: Bölöni Farkas Sándor a napnyugati alkotmányokról = p. 485–509.
19. A választójog a munkásmozgalom programjaiban a 20. század elejéig, különös tekintettel Magyarországra = p. 510–525. – Első megjelenése: 164. – Német nyelvű változata: 653/11.
20. „Az új orosz alkotmány”, 1918 = p. 526–533. – Részlete: 145.
A II. részben közölt tanulmányokhoz = p. 534. – A tanulmányok korábbi megjelenéseinek felsorolása.
21. Utószó = p. 535–536.
Az egyetemes alkotmány- és jogtörténet hazai irodalmából: tájékoztató könyvészet / (r) = p. 537–538.
Névmutató = p. 539–550.

Ism.

- a) *Előadások és tanulmányok a középkori és újkori alkotmányos intézményekről / Davidovics Krisztina = Jogtörténeti szemle. – 2005. 4. sz., p. 66–67.*
- b) *Kajtár István = Dialógus: Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának kiadványa / fel. szerk. Balogh Elemér. – [Szeged]: SZTE ÁJT, 2007. – p. 26–27.: ill.*

615 Bagamér múltjából: válogatott közlemények / ~. – Bagamér: Bagaméri Kör, 2006. – 272 p.: ill.; 24 cm. – (A Bagaméri Krónika könyvei, ISSN 1787-0194; 2.); (Báthori-kiadványok, ISSN 1787-0208; 6.)

ISBN 978-963-06-1377-4 fűzött: ár nélkül

Tartalom:

1. Hétszázhuszonöt esztendő múltán = p. 5–6. – Bevezető.
Írások és források = p. 7–80.
2. Bagamér a középkorban = p. 9–12. – Első megjelenése: 351.
3. Bagamér évszázadai = p. 13–16.: ill. – Rövid falutörténet. – Első megjelenése: 480.
4. Györgyegyháza emlékezete = p. 17–19.: ill. – Első megjelenése: 505.
5. Hajdú-szabadságlevelünk = p. 20–23.: ill.
6. Bagamér urbáriuma, 1777 = p. 24–27.: ill. – Első megjelenése: 538.
7. Bagamér negyvennyolca = p. 28–39. – Első megjelenése: 423.
8. Birtokosok, belső és külső telkek: Bagamér község úrbérrendezési Telekkönyve (1866) alapján = p. 40–52.: ill.
9. Falba zárt Emléklap Bagamérban = p. 53–58.: ill. – Az egykori községháza bontásakor került elő. – Első megjelenése: 143.
10. A bagaméri zendülés 1898-ban = p. 59–63.: ill. – Első megjelenése: 46.
11. Földosztás és népi demokrácia Bagamérban, 1944–1948.: idős Kiss György irataiból = p. 64–69.: ill. – Első megjelenése: 439.
12. Veres Péter levele Bagamérba = p. 70–71.: ill. – Első megjelenése: 99.
13. Bagamériak a megyei bíróság előtt 1957-ben = p. 72–80. – Első megjelenése: 390.
Három alkotó = 81–98.
14. Csokonai Vitéz Mihály Bagamérban = p. 83–88.: ill. – Első megjelenése: 466.
15. Kétszáz éves Csokonai „bagaméri” bordala = p. 89–90. – Első megjelenése: 532.
16. Kókay István mifelénk = p. 91–96.: ill. – Első megjelenése: 448/20.
17. A mi írónk: utószó Taar Ferenc könyvéhez = p. 97–98. – Első megjelenése: 596/2. (Utószó címen).
Archontológia = p. 99–108.
18. Tisztség és szolgálat = p. 101–108.: ill.
Kronológia = p. 109–214.
19. Bagamér „életrajza” történelmi időrendben, 1281–1990. = p. 111–213.
Bibliográfia = p. 215–265.
20. Bagamér és a bagamériak nagyközségünk válogatott könyvészetének tükrében, 1990–2005. = p. 217–265.
E kötet írásaihoz = p. 269–270.: ill. – A tanulmányok korábbi megjelenéseinek felsorolása.

618 „és így is a mi korunk”: írárok és források Magyarország alkotmánytörténetéhez, 1944–1949. / ~ . – Bp.: Püski, 2006. – 300 p.; 24 cm. – ISBN 963 229 207 3 kötött: 2500 Ft
„Zsedényi Béla emlékének” ajánlva.

Tartalom:

1. Harcát megharcolta = p. 7. – Zsedényi Béla.
Nemzeti bizottság és közigazgatás = p. 9–136.
2. A Szegedi Nemzeti Bizottság részvétele a demokratikus államhatalom gyakorlásában, 1944. december–1945. január = p. 11–31. – Első megjelenése: 32.
3. Nemzeti bizottságok és önkormányzatok: Csanád-Arad-Torontál közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék intézménytörténetéhez, 1944. szeptember–1945. május = p. 32–97. – Első megjelenése: 333.
4. A kiszolgáltatott falu: Bagamér nagyközség iratai, 1944. november–december = p. 98–119. – Első megjelenése: 579.
5. A Budapesti Közellátási Kormánybizottság, 1945. = p. 120–136. – Első megjelenése: 545.
Az Ideiglenes Nemzetgyűléstől a Magyar Köztársaságig = p. 137–182.
6. Az Ideiglenes Nemzetgyűlés a magyar alkotmányfejlődésben = p. 139–144. – Első megjelenése: 301.
7. Első népi demokratikus választási törvényünk (1945: VIII. tc.) létrejötte = p. 145–159. – Első megjelenése: 88.
8. A „Magyarország államformájáról” szóló 1946: I. tc. előzményei és létrejötte = p. 160–181. – Első megjelenése: 316.
Választási bíráskodás = p. 183–222.
9. Petíciók a Választási Bíróság előtt: adalékok az 1947/48. évi választási bíráskodás történetéhez = p. 185–217. – Első megjelenése: 211.
10. A Választási Bíróság nyomában = p. 218–221. – Első megjelenése: 259.
Három professzor = p. 223–248.
11. Zsedényi Béla emlékezete = p. 225–234. – Első megjelenése: 357.
12. Bibó István, a szegedi jogi kar professzora, 1946–1950 = p. 235–242. – Első megjelenése: 397.
13. Egy élet a jog és az ész szolgálatában: búcsú Szabó József professzortól = p. 243–248. – Első megjelenése: 319.
Máig élő alkotmánytörténelem = p. 249–282.
14. Az alkotmánytörténet időszerűsége, 1989/90.: „A rendszerváltás forgatókönyvé”-hez = p. 251–266. – Első megjelenése: 587.
15. „A népi önkormányzat útján”: adalékok egy máig időszerű közigazgatástörténeti kérdéshez a „Szeri Szárszó” elé = p. 267–282. – Első megjelenése: 599.
E kötet írásaihoz = p. 283–286. – A tanulmányok korábbi megjelenéseinek felsorolása.
16. Utószó = p. 287–288.
Névmutató = p. 289–299.

653 Beiträge zur neueren Verfassungsgeschichte: Ungarn und Europa / ~. – Bp.: Gondolat, 2009. – 641 p.; 20 cm. – (Ungarische Rechtshistoriker; [3.]). – ISBN 978 963 693 128 5
füzött: 4790 Ft

Tartalom:

Verfassung und Vertretung = p. 7–175.

1. Zwischen ständischer Repräsentation und Volksvertretung: zur Entstehung des parlamentarischen Wahlrechts in den Staaten des Deutschen Bundes und in Ungarn im Vormärz = p. 9–44. – Első megjelenése: 284.
2. Bertalan Szemere im Komitat Borsod: ein Grundriss = p. 45–53.
3. Verfassung und Volksvertretung: Lajos Kossuth über die öffentlich-rechtlichen Reformen in den Kolumnen der Zeitung Pesti Hírlap, 1841–1843. = p. 54–92. – Első megjelenése: 554.
4. „Eine neue Verfassung für Ungarn”: zur Einfügung der Institutionen Parlamentarismus und Volkrepräsentation in Ungarn und in dem mit ihm wiedervereinigten Siebenbürgen im Jahr 1848. = p. 93–111. – Első megjelenése: 494.
5. Zensus und Gesellschaft: zur Frage qualificatio in den ungarischen parlamentarischen Wahlgesetzen von 1848. = p. 112–131. – Első megjelenése: 570.
6. Wähler und Wahlen in drei Bergstädten Niederungarns, 1848–1874. = p. 132–156. – Első megjelenése: 604.
7. Zur Geschichte des parlamentarischen Wahlrechts in Siebenbürgen, 1866–1872. = p. 157–175. – Első megjelenése: 649.
Nation und Nationalität = p. 177–267.
8. Es war das erste seiner Art in Europa: Entstehung des Nationalitätengesetzes von Szeged vom 28. Juli

1849. = p. 179–206. – Első megjelenése: 519.
9. Das erste Nationalitätengesetz in Ungarn und die Verfassungsentwicklung in Mitteleuropa, 1848–1849. = p. 207–234. – Első megjelenése: 645 + 637 függeléke.
 10. »Vom Standpunkte der Geschichte des ungarischen öffentlichen Rechts«: Der 'Beitrag' (Adalék) von Ferenc Deák und der österreichisch-ungarische Ausgleich von 1867 im Spiegel der Historiographie = p. 235–267. – Első megjelenése: 594.
Arbeiter und Wahlrecht = p. 269–315.
 11. Das Wahlrecht in den Programmen der Arbeiterbewegung bis zum Anfang des 20. Jahrhunderts, mit besonderer Rücksicht auf Ungarn : ein Grundriss = p. 271–298. – Első megjelenése: 178. – Magyar nyelvű változata: 602/19.
 12. Arbeitsverhältnisse und Wahlrecht in Ungarn, 1913–1938. = p. 299–315. – Első megjelenése: 177.
Abgang der historischen Verfassung = p. 317–445.
 13. Institutionelle Grundlagen der Legislation in Ungarn, 1920–1944/45. = p. 319–383. – Első megjelenése: 638.
 14. Ungarn im Übergang zur Republik, 1944–1946. = p. 384–410. – Első megjelenése: 280.
 15. István Csekey und die ungarische Verfassung: ein kurzer Überblick über ein Lebenswerk = p. 411–445. – Első megjelenése: 589.
Parlamentarische Wahlprüfung = p. 447–548.
 16. Zur Institutionengeschichte der parlamentarischen Wahlprüfung in Europa = p. 449–483. – Első megjelenése: 142.
 17. Zur Institutionsgeschichte der parlamentarischen Wahlprüfung in Ungarn, 1848–1948. = p. 484–524. – Első megjelenése: 167 + 586. függeléke.
 18. Die verlorengegangene Institution: die Frage der parlamentarischen Wahlprüfung vor dem Nationalen Runden Tisch 1989 in Bp. = p. 525–548. – Első megjelenése: 569.
Enteignung = p. 549–592.
 19. Gesetze über die Enteignung in Ungarn, 1836–1944: ein Grundriss mit der authentisch-offiziellen deutschen Übersetzung des GA-s 41 von Jahre 1881 im Anhang = p. 551–592. – Első megjelenése: 443.
Drei Rechtshistoriker = p. 593–622.
 20. Lajos Hajdu über die josephinischen Verwaltungsreformen in Ungarn = p. 595–599. – Könyvismertetés. – Első megjelenése: 158.
 21. Ödön Both, 1924–1985. = p. 600–603. – Nekrológ. – Első megjelenése: 205.
 22. Ein Leben für die Rechtsgeschichte: zum Lebenswerk von György Bónis = p. 604–622. – Első megjelenése: 648.
 23. Bibliographie der Abhandlungen = p. 623–626.
 24. Nachwort / der Verfasser = p. 627–629.
Personenregister = p. 631–641.

654 Reform és forradalom: egybegyűjtött írások Magyarország alkotmány- és jogtörténetéből, 1790–1849. / Both Ödön; Antal Tamás közreműködésével közreadja ~. – Szeged: Pólay Elemér Alapítvány, 2009. – 517 p.; 25 cm. – (A Pólay Elemér Alapítvány könyvtára, ISSN 1786-352X; 26.). – ISBN 978 963 9650 46 6 kötött: ár nélkül

Benne:

Élet és mű = p. 477–498.

1. In memoriam Both Ödön, 1924–1985. / ~ = p. 479–481. – Első közlése: 185

2. Both Ödön minden munkáihoz / R. J. = p. 483–498. – A Both Ödön-írások bibliográfiai adatai és fogadtatásuk.